

С. М. Халатур,
д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8331-3341>
І. І. Шрамко,
старший викладач кафедри інформаційних систем і технологій,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4173-6578>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.18.59

СВІТОВИЙ РИНОК ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБНИХ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР — МОДЕЛЬ ДЛЯ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ ПІСЛЯВОЄННОЇ СТІЙКОСТІ

S. Khalatur,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance,
Banking and Insurance Dnipro State Agrarian and Economic University
I. Shramko,
Senior Lecturer, Department of Information Systems and Technologies
Dnipro State Agrarian and Economic University

THE GLOBAL MARKET FOR OILCROP PRODUCTS — A MODEL FOR POST-WAR RESILIENCE SUPPORT POLICIES

У статті досліджено глобальний ринок продуктів переробки олійних культур та розроблено модель для формування ефективної політики підтримки післявоєнної стійкості аграрного сектору. Проаналізовано ключові тенденції світової торгівлі рослинними оліями, шротами та іншими похідними продуктами, розглянуто вплив геополітичних змін, кліматичних викликів і логістичних обмежень на структуру ринку. Особлива увага приділяється ролі України як одного з провідних експортерів соняшникової олії та можливостям її аграрного комплексу в умовах післявоєнного відновлення. Запропоновано концептуальну модель, яка враховує міжнародний досвід, інструменти державної підтримки, інвестиційні механізми та екологічні стандарти, здатні забезпечити довгострокову стабільність і конкурентоспроможність галузі. Стаття має практичне значення для урядових структур, аналітичних центрів та аграрного бізнесу, які шукають стратегії адаптації до нових глобальних реалій.

This article examines the global market for processed oilseeds as a strategic model for shaping post-conflict resilience policies in the agricultural sector. In the context of increasing geopolitical instability, climate change, and disrupted supply chains, oilseeds such as sunflower, soybean, and rapeseed have become critical commodities in global food security and the bioeconomy. The study analyzes the dynamics of international trade in vegetable oils, oilseed meals, and related derivatives, and identifies key exporters, importers, and processing centers. Particular attention is paid to the role of Ukraine as a leading producer and exporter of sunflower oil, as well as the challenges and opportunities it faces in rebuilding its agro-industrial potential after a large-scale conflict.

The article proposes a model for post-conflict support based on global market trends, technological innovations, and principles of sustainable development. An important strategic direction is the modernization of processing capacities: the state should stimulate investments in modern production lines that increase efficiency and reduce energy costs, create conditions for the growth of exports of products with high added value, and reduce dependence on external raw material markets. Drawing on comparative analysis with other major market players, the article outlines mechanisms for government support, public-private partnerships, and investment incentives that can be adapted to Ukraine's post-conflict recovery. The integration of environmental standards, traceability systems, and digital platforms is presented as important to meet international trade requirements and consumer expectations. Ultimately, the global oilseed processing market is positioned not only as a source of economic recovery, but also as a blueprint for building resilient, adaptive, and sustainable agricultural systems. The findings are relevant for policymakers, agribusiness leaders, and development institutions seeking to develop evidence-based strategies for stabilization and growth in the aftermath of conflict.

Ключові слова: олійні культури, переробка агропродукції, післявоєнна стійкість, аграрна політика, світовий ринок.

Key words: oilseeds, agricultural processing, post-war sustainability, agricultural policy, world market.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Глобальний ринок продуктів переробки олійних культур є складною багатовимірною системою, що формує важливі соціально-економічні та геополітичні процеси сучасності. Його структура, динаміка та регуляторні механізми безпосередньо впливають на продовольчу безпеку, економічну стабільність і екологічну збалансованість країн-експортерів та імпортерів. У контексті післявоєнного відновлення, особливо для держав з потужним аграрним потенціалом, таких як Україна, аналіз цього ринку набуває особливої актуальності. Розуміння закономірностей функціонування світового ринку переробних продуктів олійних культур дозволяє формувати ефективну політику підтримки, спрямовану на забезпечення стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності аграрного сектору. Нерівномірність розвитку агропродовольчих систем, зростаюча залежність від глобальних ланцюгів постачання, а також виклики, пов'язані з кліматичними змінами, воєнними конфліктами та економічними санкціями, вимагають переосмислення підходів до формування аграрної політики. Саме тому необхідним є глибоке дослідження світового ринку олійних культур як моделі, що може слугувати основою для розробки стратегій післявоєнної стійкості.

Гіпотезою нашого дослідження є таке твердження: політика підтримки післявоєнної стійкості аграрного сектору буде більш ефективною, якщо вона базуватиметься на моделі, що враховує глобальні тенденції ринку переробки олійних культур, інструменти державного регулювання, екологічні стандарти та інноваційні технології. Такий підхід дозволить створити уніфіковану концепцію аграрної стійкості, яка сприятиме точнішому прогнозуванню ризиків, підвищенню ефективності управлінських рішень та інтеграції національного аграрного комплексу у світову економіку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Публікаційна активність у сфері досліджень світового ринку продуктів переробки олійних культур останніми роками набуває характеру багатовимірного діалогу між національними ринковими оцінками, глобальними шоками пропозиції та пошуком політичних рішень, здатних забезпечити стійкість у післявоєнний період. В українській праці авторів Антонюка П. О. та Лисюка В. М. "Оцінка ринку олійних культур та продуктів їх переробки в Україні" окреслено внутрішню структуру ринку олійних культур: автори роблять акцент на динаміці виробництва, експортних можливостях і частках у внутрішньому балансі, а також на ролі переробних потужностей для забезпечення експортної конкурентоспроможності країни. У їхньому аналізі простежується прагматичний підхід до оцінки ресурсного потенціалу України як одного з ключових гравців на світовому ринку соняшникової олії, зокрема через детальну роботу з виробничими даними та структурою експорту, що дає міцну базу для формулювання політик підтримки виробника й індустрії переробки [1].

Робота Дмитра, Олени та Ольги Семенд під назвою "Оцінка розвитку ринку продукції олійних культур" підкреслює значення ринкових сигналів для прийняття інвестиційних рішень на рівні підприємств і галузевих кластерів. Автори звертають увагу на те, що рентабельність вирощування олійних культур і ефективність їх переробки у великій мірі визначаються не лише внутрішніми факторами (технологіями, собівартістю, доступом до кредитів), але й зовнішніми шоками — коливаннями світових цін, змінами в торгівельній політиці й логістичними перешкодами. Це спонукає до думки, що модель післявоєнної підтримки має бути багаторівневою: від стимулювання модернізації переробних потуж-

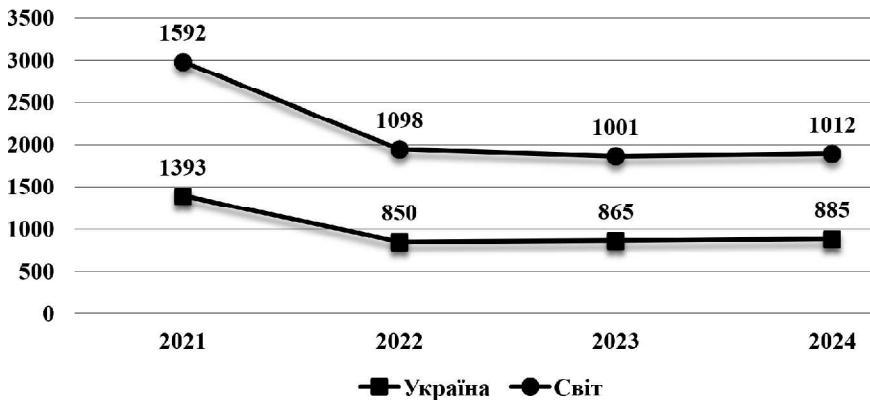

Рис. 1. Рівень цін на продукти переробки олійних культур в Україні та світі у 2021–2024 роках (дол. США/т)

Джерело: розроблено автором.

ностей до забезпечення безперервності логістичних коридорів для експорту [2].

З погляду міжнародної літератури, дослідження під назвою "Sunflower in the global vegetable oil system: situation, specificities and perspectives" підтверджує, що ринок рослинних олій характеризується високою чутливістю до геополітичних подій і структурних змін у пропозиції. Дана стаття показує, як історичні тенденції, технологічні інновації та сегментація ринку формують довгострокову конкурентоспроможність галузі; у ній також підкреслено, що локальні потрясіння (зокрема порушення експорту з країн-лідерів) швидко транслюються у світові ціноутворювальні ефекти та варіації в спрямуванні торгівлі [3].

Інше міжнародне дослідження під назвою "Russia-Ukraine conflict and Malaysian palm oil (PMC article)", присвячене впливу російсько-української війни на глобальні ринки — зокрема на індустрію пальмової олії — демонструє, як політичні та логістичні збурення змінюють поведінку учасників ринку, призводять до переорієнтації попиту та тимчасових обмежень експорту, що в свою чергу стимулює пошук і впровадження заміників на рівні транснаціональних виробників продуктів харчування. Це підсилює тезу українських авторів про те, що національна модель підтримки післявоєнної відбудови повинна включати механізми гнучкої адаптації до заміщення продуктів, які виявляються дефіцитними на світовому ринку, а також механізми політики, які підтримують можливість переходу на нові канали збуту [4].

Дані дослідження дають ґрунтовну статистично-аналітичну базу, але їм бракує системного моделювання ефектів політичних шоків і сценарного аналізу для післявоєнної відбудови. Також в публікаціях менше уваги приділено міжгалузевим ефектам модернізації переробних потужностей та ролі малого і середнього бізнесу в адаптації ринкових ланцюгів. З огляду на це, майбутні дослідження мають спрямуватися на розробку інтеграційних моделей з урахуванням мікро— та макроекономічних факторів, а також на емпіричні оцінки ефективності конкретних інструментів підтримки в умовах перехідної післявоєнної економіки.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — розробка моделі політики підтримки післявоєнної стійкості ринку продуктів переробки олій-

них культур, що дозволить забезпечити системний і структурований підхід до відновлення та модернізації агропромислового комплексу України у глобальному вимірі.

Досягнення поставленої мети потребує поглибленого вивчення сучасних тенденцій функціонування міжнародного ринку олійних культур і продуктів їхньої переробки, аналізу викликів, спричинених війною та геополітичною нестабільністю. Також передбачає пошук ефективних політичних рішень з урахуванням інтеграції міжнародних практик управління ринковими ризиками, з урахуванням розробки нових підходів до ди-

версифікації експортних ринків, а також зміцнення переробної інфраструктури та побудови стійких логістичних ланцюгів.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Світовий ринок продуктів переробки олійних культур упродовж останніх десятиліть набув стратегічного значення у забезпеченні продовольчої безпеки. Перероблена продукція — рослинні олії, шрот, біопаливо — формує вагомий частину міжнародної торгівлі, а також визначає конкурентоспроможність аграрних країн, які володіють потужним виробничим потенціалом. Для України, яка традиційно є одним із провідних виробників і експортерів соняшникової олії та продуктів переробки інших олійних культур, цей ринок виступає не лише джерелом валютних надходжень, а й фундаментом розвитку сільськогосподарського виробництва, логістики та інноваційних технологій у харчовій і біоенергетичній сферах.

У 2021 році, коли Україна ще не була охоплена війною, рівень цін на продукти переробки олійних культур був стабільним і досить високим — як у світі, так і всередині країни. Це був період, коли ринок працював у звичних умовах, логістика не була порушена, а попит залишався прогнозованим. Україна, як один із ключових гравців на аграрному ринку, мала змогу повноцінно реалізовувати свій потенціал, що відображалось у високих цінових показниках.

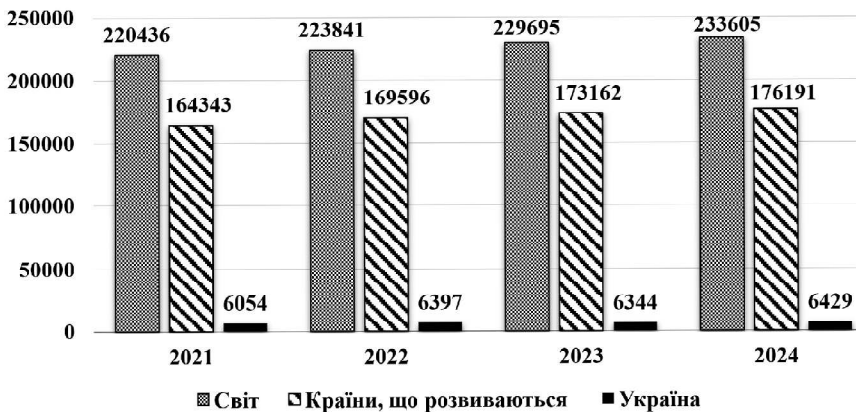
З початком війни у 2022 році ситуація різко змінилася. Ціни як у світі, так і в Україні суттєво знизилися. Світові ціни впали з 1592 дол. США/т до 1098 дол. США/т, а ціни на українську продукцію знизились з 1393 дол. США/т до 850 дол. США/т (рис. 1). Таке падіння було зумовлене кількома факторами: порушенням ланцюгів постачання, блокуванням портів, зменшенням доступу до сировини, а також загальною невизначеністю на ринку. Для України це був особливо болючий удар, адже аграрний сектор традиційно є одним із найважливіших джерел валютних надходжень. Зниження цін означало не лише втрату прибутків, а й зменшення можливостей для інвестицій у виробництво та технології.

У 2024 році ціни почали поступово стабілізуватися, хоча й залишалися нижчими за довоєнний рівень. В Ук-

Таблиця 1. Аналіз світового виробництва продуктів переробних олійних культур за 2021—2024 роки (тис. т)

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютний приріст (+,-)	Темп приросту, %
Світ	220436	223841	229695	233605	13169	5,97%
Країни, що розвиваються	164343	169596	173162	176191	11848	7,21%
Україна, у т. ч.:	6054	6397	6344	6429	375	6,19%
- для експорту	5055	5760	5585	5615	560	11,08%
- для внутрішнього споживання	999	637	759	814	-185	-18,52%

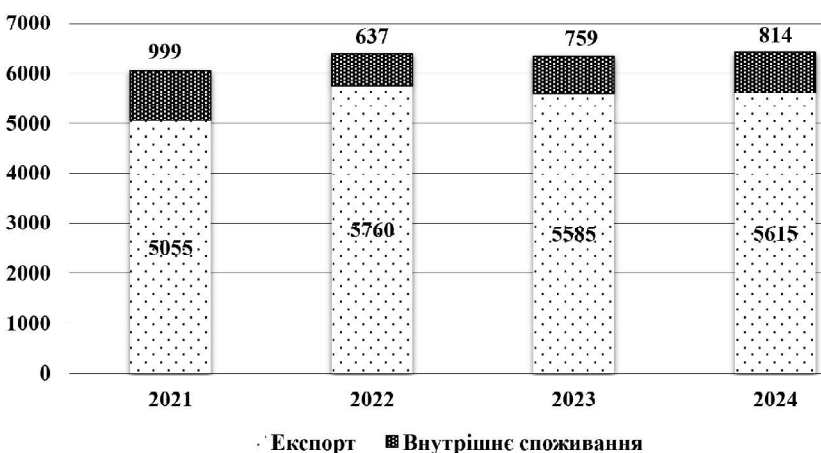
Джерело: сформовано автором.

Рис. 2. Динаміка світового виробництва продуктів переробних олійних культур за 2021—2024 роки (тис. т)

Джерело: розроблено автором.

раїні ціна збільшилась до 885 дол. США/т, а світовий рівень цін становив 1012 дол. США/т. Україна, попри складні умови, змогла частково відновити експортні маршрути, знайти нові логістичні рішення та зберегти виробничі потужності. Світовий ринок також реагував на зміни, поступово відновлюючи баланс між попитом і пропозицією [5].

Не дивлячись на негативну динаміку світових цін, упродовж останніх років світовий ринок продуктів переробки олійних культур демонструє загальну тенденцію до зростання. Глобальні обсяги виробництва та споживання цих продуктів протягом 2021—2024 років зросли на 5,97%, що свідчить про стійкий попит і адаптивність ринку до кризових умов. Особливо помітне зростання спостерігається серед країн, що розвиваються — їхній приріст становить 7,21%, що може бути наслідком активізації внутрішнього виробництва, переорієнтації торговельних потоків та зростання ролі аграрного сектору в економіці цих держав.

Рис. 3. Динаміка експорту та внутрішнього споживання продуктів переробних олійних культур в Україні за 2021—2024 роки (тис. т)

Джерело: розроблено автором.

Починаючи з 2022 року, попри воєнні виклики, світовий ринок продовжив зростати: за три роки він збільшився на 13,2 тис. т, що становить майже 6% приросту. Це пояснюється високим попитом на продукти переробки олійних культур у країнах, що розвиваються, які забезпечили найбільший внесок у зростання — понад 11,8 тис. т, або 7,2% (табл. 1).

Країни, що розвиваються, також продемонстрували стабільне зростання показників виробництва. Якщо у 2021 році обсяг становив 164343 тис. т, то вже у 2024 році він зріс до 176191 тис. т, тобто абсолютний приріст становив 11848 тис. т, і темп приросту становив 7,21% [6]. Якщо ж розглядати виробництво продукції переробних олійних культур в Україні, то варто зауважити, що не дивлячись на початок повномасштабної війни РФ проти України у лютому 2022 року, обсяг виробництва збільшився з 6054 тис. т у 2021 році до 6397 тис. т у 2022 році (рис. 2).

Загальний обсяг українського виробництва у 2024 році перевищив довоєнний рівень на 375 тис. т, що свідчить про здатність галузі поступово адаптуватися до умов війни та зберігати експортний потенціал. Найбільш динамічно зростав експорт: його обсяг збільшився на 560 тис. т, що становить понад 11% приросту відносно 2021 року (рис. 3). Навіть в умовах обмеженої логістики та високих ризиків Україна зберігала роль важливого постачальника на світовий ринок, що підкреслює стратегічне значення її агропереробного сектору.

Разом з тим внутрішнє споживання суттєво скоротилося. Якщо у 2021 році воно становило 999 тис. т, то у 2024 році цей показник знизився до 814 тис. т, що на 185 тис. т менше, або майже на 19%. Це зменшення відображає загальне скорочення внутрішнього попиту, спричинене воєнними діями: зниженням купівельної спроможності населення, відтоком робочої сили за кордон, руйнуванням частини переробних підприємств і зміною пріоритетів у споживанні [7].

Повномасштабна війна створила безпрецедентні виклики не тільки для

ринку продуктів переробних олійних культур, а і для функціонування всього агропродовольчого сектору України. Руйнування інфраструктури, блокування експортних маршрутів, зниження інвестиційної активності та підвищення ризиків для виробників значно зменшили можливості стабільного розвитку аграрного сектору (табл. 2).

Дослідження воєнних ризиків та їх наслідків демонструє, наскільки багатогранним і руйнівним є вплив війни на функціонування аграрного сектору України. Руйнування виробничої та логістичної інфраструктури призводить до зростання витрат, зниження обсягів виробництва та перебоїв у поставках продукції переробних олійних культур. Блокування транспортних коридорів і портів обмежує експортні можливості, що безпосередньо впливає на валютні надходження та конкурентоспроможність країни на світових ринках. Втрата доступу до фінансових ресурсів та зростання інвестиційних ризиків унеможливають модернізацію виробництва, а це посилює технологічне відставання і зменшує додану вартість. Додатково негативний ефект справляють ризики, пов'язані з браком робочої сили, міграцією та зниженням рівня кваліфікації, що уповільнює відновлення і обмежує продуктивність галузі. Сукупність воєнних ризиків формує вразливе середовище, де ринок втрачає здатність стабільно функціонувати й генерувати економічні вигоди для країни [8].

З огляду на негативний вплив вищеописаних воєнних ризиків для післявоєнного відновлення ринку продуктів переробних олійних культур та його подальшого розвитку було розроблено комплексну модель політики підтримки, яка дозволить підвищити його стійкість, забезпечити зростання доданої вартості, відновити експортні позиції та інтегрувати сектор у глобальні продовольчі та енергетичні ланцюги. Запропонована модель спрямована на те, щоб перетворити цей сектор з уразливого на стійкий, конкурентний та диверсифікований. Вона покликана забезпечити формування доданої вартості всередині країни, зменшити залежність від експорту сировини та підвищити здатність економіки витримувати зовнішні шоки. Основна ідея полягає у поєднанні модернізації переробних потужностей, розширенні географії збуту, розвитку логістичної інфраструктури та впровадженні механізмів управління ризиками, що забезпечують фінансову й операційну стійкість підприємств. При цьому важливо інтегрувати міжнародні програми фінансування та практики розбудови сільськогосподарської стійкості у національну політику.

Таблиця 2. Вплив воєнних ризиків на ринок переробних олійних культур в Україні

Воєнний ризик	Опис впливу та наслідки
Руйнування виробничої та переробної інфраструктури	Зниження обсягів переробки, зростання собівартості продукції, втрата конкурентоспроможності на світовому ринку
Порушення логістичних шляхів і транспортної інфраструктури	Ускладнення експорту, зростання витрат на транспортування, затримки постачання, скорочення валютних надходжень
Блокування морських портів	Обмеження доступу до основних зовнішніх ринків, падіння експортного потенціалу, перенавантаження альтернативних маршрутів
Мінування та небезпека на сільськогосподарських угіддях	Скорочення площ під посіви олійних культур, зниження врожайності, зростання виробничих ризиків
Втрата доступу до фінансування та інвестицій	Зменшення можливостей модернізації переробних потужностей, призупинення інноваційних проєктів, посилення залежності від зовнішніх донорів
Зростання витрат на безпеку та страхування	Перенаправлення фінансових ресурсів із розвитку виробництва на забезпечення безпеки, зниження інвестиційної привабливості сектору
Міграція трудових ресурсів	Дефіцит робочої сили у виробництві та переробці, зниження ефективності роботи підприємств, падіння продуктивності
Геополітична невизначеність і зміни торговельної політики	Втрата стабільних партнерів, ризик запровадження торговельних обмежень, необхідність пошуку нових ринків збуту

Джерело: сформовано автором.

Дана модель базується на кількох ключових стратегічних напрямках. Передусім необхідно забезпечити ефективну систему інституційної координації, яка дозволить синхронізувати фінансування, регуляторні зміни та міжнародну допомогу. Чітке управління й політичний каркас дають змогу уникати фрагментації заходів і пришвидшувати реагування у кризові моменти. Важливим стратегічним напрямом є модернізація переробних потужностей: держава має стимулювати інвестиції у сучасні виробничі лінії, які підвищують ефективність та знижують енерговитрати, створюють умови для зростання експорту продукції з високою доданою вартістю

Рис. 4. Модель для політики підтримки післявоєнної стійкості ринку продуктів переробних олійних культур

Джерело: розроблено автором.

та зменшують залежність від зовнішніх ринків сировини (рис. 4).

Особливу увагу модель приділяє диверсифікації ринків і торговельній адаптації. Просування експорту, відкриття нових регіональних ринків і використання торговельної дипломатії стають основою для зниження вразливості сектору. У цьому контексті експортні стратегії мають базуватися на системному аналізі ринкових тенденцій і гнучких механізмах реагування на торговельні обмеження. Водночас розбудова системи управління ризиками — ще один наріжний камінь моделі. Вона включає страхування врожаю й обладнання, інструменти хеджування цін, стабілізаційні фонди та гнучкі кредити з можливістю швидкого відновлення у випадку форс-мажорів. Пакети відновлення для підприємств, що поєднують гранти, гарантії й кредити, розробляються у співпраці з міжнародними фінансовими інституціями [9].

Не менш важливим завданням є розвиток інфраструктури та логістики. Відновлення доріг, залізниці, портів і сховищ дає змогу знизити транспортні витрати та запобігти зупинкам у постачанні. Додатковим напрямом є формування альтернативних маршрутів і мульти-модальних ланцюгів, а також створення регіональних хабів переробки, що розвантажать основні логістичні вузли. Усе це супроводжується розвитком людського капіталу й інновацій. Перекваліфікація кадрів, підтримка малого та середнього бізнесу, впровадження цифрових рішень та наукові дослідження сприяють зростанню ефективності та зміцненню довгострокової конкурентоспроможності сектору.

Для реалізації моделі пропонується застосування цілого комплексу інструментів політики. Це фінансові стимули у вигляді кредитів, грантів та податкових пільг, регуляторні заходи зі спрощення процедур, ринково орієнтовані програми для агрокластерів, страхові та хеджові механізми, а також інфраструктурні інвестиції. Їхнє поєднання дозволяє реагувати одночасно на нагальні потреби відновлення та на довгострокові виклики. Упровадження цієї моделі передбачає поетапний підхід. На першому етапі акцент робиться на стабілізації та відновленні доступу до фінансування й логістики. Далі слідує модернізація потужностей, розвиток ринків та впровадження програм страхування. Довгострокова перспектива охоплює трансформацію структури експорту, розвиток інституційної бази та стимулювання інновацій. Фінансування ґрунтується на поєднанні державних коштів, міжнародних кредитів і грантів, приватних інвестицій та технічної допомоги. Важливою частиною моделі також є моніторинг і адаптація. Використання системи показників ефективності дозволяє оцінювати прогрес і вчасно коригувати політику. Сценарні аналізи та механізм швидкого реагування допомагають адаптуватися до нових шоків, включно з торговельними та геополітичними.

Очікувані результати впровадження моделі полягають у зростанні частки переробленої продукції в експорті, збільшенні зайнятості, зниженні коливань доходів виробників завдяки страховим інструментам і зміцненні логістичного потенціалу. Водночас на шляху реалізації можуть виникати ризики — від браку фінансування і повільної координації до нерівномір-

ного доступу малих підприємств до підтримки. Однак ці ризики можна зменшити за допомогою механізмів фінансування, прозорого таргетування та регулярного моніторингу.

У підсумку модель політики постає як багаторівнева система заходів, яка інтегрує інституційну координацію, фінансові механізми, інвестиції у виробництво та логістику, сучасні інструменти управління ризиками і розвиток людського капіталу. Її впровадження надає українському ринку переробних олійних культур шанс не лише відновитися після війни, але й стати драйвером економічного зростання у довгостроковій перспективі [10].

ВИСНОВКИ

Представлена модель набуває особливого значення для післявоєнного відновлення та довгострокового зміцнення ринку переробних олійних культур. Вона включає інструменти для подолання поточних викликів, а також формує основу для майбутньої стійкості та конкурентоспроможності сектору. Завдяки акценту на диверсифікації ринків і розвитку торговельної дипломатії зменшується залежність від окремих напрямів експорту, а впровадження гнучких механізмів управління ризиками захищає виробників від економічних і геополітичних шоків. Поєднання інфраструктурних інвестицій, підтримки бізнесу та розвитку людського капіталу створює умови для інноваційного зростання й ефективнішого використання ресурсів. Запропонована модель являється комплексним стратегічним інструментом, що забезпечує відновлення після війни та стає зростання сектору продуктів переробних олійних культур, сприяючи зміцненню конкурентоспроможних позицій України на світовому аграрному ринку.

Література:

1. Антонюк П. О., Лисюк В. М. Оцінка ринку олійних культур та продуктів їх переробки в Україні. Економічні інновації. 2018. №66. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/717b/3b2196878e954941fe173f362b9179b82e18.pdf>
2. Семенда Д., Семенда О., Семенда О. Оцінка розвитку ринку продукції олійних культур. Молодий вчений. 2018. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-54>.
3. Sunflower in the global vegetable oil system: situation, specificities and perspectives. Oilseeds and fats, Crops and Lipids. URL: <https://www.researchgate.net/publication/345901306>.
4. Russia-Ukraine conflict and Malaysian palm oil. Frontiers in Plant Science. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12119107>
5. Food price monitoring and analysis (FPMA) tool. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://fpma.fao.org/gIEWS/fpmat4/global/#/dashboard/tool/international>.
6. Murphy D. J. Oils for a Sustainable World: The Key Role of Oil Palm, Soybean, Rapeseed, and Sunflower. Agronomy. 2025. № 6. DOI: <https://doi.org/10.3390/agronomy15061465>.
7. Державна служба статистики України. (2022). Рослинництво України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/zb_rosl_2022.pdf.

8. Кузьменко Г. О., Телендїй А. А. Вплив війни на аграрний сектор України: виклики та роль державного управління у відновленні галузі. Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. 2024. № 35 (74). DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.5/04>.

9. Ільчук М.; Нікітченко С.; Ситник О. Диверсифікація підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України в післявоєнний період. Економіка АПК. 2023. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304025>

10. He C., Zhang K., Zhan D. Can Ukraine go green on the post-war recovery path? One Earth. 2023. №9. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2023.08.015>.

11. Hudym, K., Khalatur, S. (2016). Systematisation and analysis of MNCs' models of conduct for entering the national agrarian markets. Economic Annals-XXI, 159(5—6), 34—37. <https://doi.org/10.21003/ea.V159-07>

12. Khalatur, S. (2017). Important provisions for the development of agriculture of Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies, 3 (2), 147—154. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-2-147-154>

13. Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I., Shramko, I. (2022). Paradigm transformation of the economic crises modeling. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 4(45), pp. 285—297. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833>

14. Khalatur S., Kravchenko M., Oleksiuk V., Brovko L., Karamushka O. (2023). Methodological bases of innovation model formation of the agricultural sector of the national economy. E3S Web of Conferences, 452/01007. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345201007>

15. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V., Pavlenko, O. (2024). Financing the development of agricultural production in european countries: comparative analysis and experience for ukraine. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2 (55), 199—212. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>

References:

1. Antonyuk, P. O., & Lysiuk, V. M. (2018), "Assessment of the market of oil crops and their processing products in Ukraine", Ekonomichni innovatsii — Economic Innovations, vol. 66. available at: <https://pdfs.semanticscholar.org/717b/3b2196878e954941fe173f362b9179b82e18.pdf> (Accessed 05 Sept 2025).

2. Semenda, D., Semenda, O., & Semenda, O. (2018), "Assessment of the development of the oilseeds market", Molodyi vchenyi — Young Scientist, vol. 2. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-54>.

3. Yassein, A. A. M., Khalaf, A. E. A., Mohdaly, A. A. A. and Roby, M. H. H. (2020), "Sunflower in the global vegetable oil system: Situation, specificities and perspectives", OCL — Oilseeds and fats, Crops and Lipids, vol. 27 (6), no. 63. DOI: <https://doi.org/10.1051/ocl/2020063>.

4. Azlizan, M. E., Hasrina, M. and Fahri, A. (2023), "Russia-Ukraine conflict and Malaysian palm oil", Frontiers in Plant Science, vol. 14., available at: <https://>

pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12119107/ (Accessed 05 Sept 2025).

5. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2023), "Food price monitoring and analysis (FPMA) tool", available at: <https://fpma.fao.org/gIEWS/fpmat4/global/#/dashboard/tool/international> (Accessed 05 Sept 2025).

6. Murphy, D. J. (2025), "Oils for a sustainable world: The key role of oil palm, soybean, rapeseed, and sunflower", Agronomy, vol. 15(6). DOI: <https://doi.org/10.3390/agronomy15061465>.

7. State Statistics Service of Ukraine (2022), "Crop production of Ukraine", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/zb_rosl_2022.pdf. (Accessed 05 Sept 2025).

8. Kuzmenko, H. O., & Telendii, A. A. (2024), "The impact of war on the agricultural sector of Ukraine: Challenges and the role of public administration in the recovery of the industry", Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho — Scientific Notes of Taurida National University named after V. I. Vernadsky. vol. 35 (74). DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.5/04>.

9. Ilchuk, M., Nikitchenko, S., & Sytnyk, O. (2023), "Diversification of entrepreneurial activity in the agricultural sector of Ukraine in the post-war period", Ekonomika APK — Economy of Agro-Industrial Complex, vol. 30(4). DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304025>.

10. He, C., Zhang, K., & Zhan, D. (2023), "Can Ukraine go green on the post-war recovery path?", One Earth, vol. 6(9). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2023.08.015>.

11. Hudym, K. and Khalatur, S. (2016), "Systematisation and analysis of MNCs' models of conduct for entering the national agrarian markets", Economic Annals-XXI, vol. 159 (5—6), pp. 34—37. <https://doi.org/10.21003/ea.V159-07>.

12. Khalatur, S. (2017), "Important provisions for the development of agriculture of Ukraine", Baltic Journal of Economic Studies, vol. 3 (2), pp. 147—154. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-2-147-154>.

13. Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I. and Shramko, I. (2022), "Paradigm transformation of the economic crises modeling", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 4 (45), pp. 285—297. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833>.

14. Khalatur S., Kravchenko M., Oleksiuk V., Brovko L. and Karamushka O. (2023), "Methodological bases of innovation model formation of the agricultural sector of the national economy", E3S Web of Conferences, 452/01007. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345201007>.

15. Khalatur, S., Hrabchuk, O., Vodolazska, O., Babenko-Levada, V. and Pavlenko, O. (2024), "Financing the development of agricultural production in european countries: comparative analysis and experience for ukraine", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 2 (55), pp. 199—212. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4347>.

Стаття надійшла до редакції 09.09.2025 р.